

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Marek Pietruszyński
SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)

Protokolant Dorota Szczerbiak

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 25 lutego 2025 r. i 19 marca 2025 r.,

w sprawie **P.C.**

skazanego za przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i in.,

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego,

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 19 marca 2024 r., sygn. akt II AKa 329/23,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Radomiu z dnia 27 października 2023 r., sygn. akt II K 26/23,

**na mocy art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 536 k.p.k. uchyla
zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Lublinie.**

Marek Pietruszyński   Tomasz Artymiuk   Barbara Skoczowska

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Radomiu wyrokiem z dnia 27 października 2023 r., sygn. akt II K 26/23, uznał oskarżonego P.C. za winnego szczegółowo opisanego w wyroku przestępstwa z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., za które wymierzył mu karę 3 lat pozbawienia wolności (pkt I). Ponadto Sąd uznał oskarżonego za winnego szczegółowo opisanego w wyroku przestępstwa z art. 157 § 2 k.k., za które wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt II). Orzeczone kary pozbawienia wolności Sąd połączył i wymierzył oskarżonemu karę łączną 3 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności (pkt III), a na podstawie art. 93a § 1 pkt 4 k.k. w zw. z art. 93b § 1, 3 i 5 k.k. w zw. z art. 93c pkt 2, 4 i 5 k.k. w zw. z art. 93g § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek zabezpieczający w postaci pobytu w odpowiednim zakładzie psychiatrycznym (pkt IV).

Po rozpoznaniu apelacji Prokuratora Rejonowego Radom-Zachód w Radomiu oraz apelacji obrońcy oskarżonego, Sąd Apelacyjny w Lublinie zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchylił rozstrzygnięcie o karze łącznej (pkt I1.), w ramach czynu przypisanego w pkt I wyroku Sądu I instancji uznał oskarżonego za winnego przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., za które wymierzył mu karę 6 lat pozbawienia wolności (pkt I2.). Ponadto Sąd odwoławczy połączył jednostkowe kary pozbawienia wolności i wymierzył oskarżonemu karę łączną 6 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I3.), w pozostałym zakresie utrzymując zaskarżony wyrok w mocy (pkt II).

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego, zaskarżając go w całości, zarzucając:

„a. rażące naruszenie prawa procesowego mające istotny wpływ na jego treść, a mianowicie: obrazę art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. w zw. art. 410 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. poprzez dowolną ocenę przez Sąd Apelacyjny zebranego materiału dowodowego podczas dokonywania kontroli instancyjnej wyroku Sądu Okręgowego, w szczególności: wyjaśnień P.C., zeznań A.K., M.D., T. B. oraz B.S., a także nagrania z monitoringu bez zachowania zasad obiektywizmu oraz z naruszeniem zasady prawidłowego rozumowania, dokonaną przez Sąd z przekroczeniem granic swobodnej oceny dowodów, a polegającą na

błędym przyjęciu, że oskarżony C. swoim zachowaniem prowokował pokrzywdzonego D. do ataku, kierując się chęcią zemsty i odwetu, podczas gdy:

- sprzeczne z logiką jest ustalenie, że zajęcie przez P.C. ławki w pobliżu miejsca zajmowanego przez zachowujących się agresywnie pokrzywdzonych stanowiło zachowanie wyzywające podjęte w celu spowodowania popełnienia przez nich przestępstwa;
- sprzeczne z logiką jest ustalenie Sądu Apelacyjnego, że brak podjęcia przez oskarżonego ucieczki stanowił akt prowokacji M.D. oraz towarzyszących mu osób do zaatakowania go;
- Sąd II instancji pomija, że zachowanie uczestników zdarzenia było obustronne;
- sprzeczne z doświadczeniem życiowym oraz logiką jest prowokowanie do ataku przeciwników mających trzykrotną przewagę liczebną;
- sam fakt posiadania przez oskarżonego narzędzia, którym posłużył się odpierając atak nie stanowi per se przejawu zaplanowania przezeń odwetu bądź zemsty;

b. rażąco naruszenie prawa procesowego mające istotny wpływ na jego treść, a mianowicie: obrazę art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. poprzez błędne niezastosowanie oraz niedostateczne rozważenie wszystkich zarzutów zawartych w apelacji tj. zarzutów wskazanych w pkt II b. apelacji.

c. rażąco naruszenie prawa materialnego mające istotny wpływ na jego treść tj. art. 25 § 1 k.k. w zw. z art. 25 § 3 k.k. poprzez błędną wykładnię przyjętą przez Sąd odwoławczy, jakoby cel oskarżonego jakim było zwarcie/konfrontacja z pokrzywdzonymi wykluczała możliwość przyjęcia działania w ramach obrony koniecznej lub przekroczenia jej granic, zaś przewidywanie przez oskarżonego możliwości zaatakowania i przygotowanie narzędzia do obrony oraz możliwość ucieczki przez oskarżonego zanim doszło do ataku wykluczało działanie w warunkach obrony koniecznej, podczas gdy przepis art. 25 k.k. w przeciwieństwie do regulacji art. 26 k.k. nie wysławia wprost wymogu działania w określonym celu np. celu obrony, zaś obrona konieczna ma charakter samoistny”.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na kasację Prokurator Rejonowy Radom-Zachód w Radomiu wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Pismem z dnia 22 września 2024 r. obrońca skazanego wskazał na możliwość wystąpienia w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. ze względu na udział w składzie orzekającym sądu odwoławczego sędziego Sądu Apelacyjnego w Lublinie X. Y.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja podlegała uwzględnieniu.

Skarżący w kasacji podniósł zarzuty dotyczące nieprawidłowej kontroli odwoławczej przeprowadzonej przez Sąd Apelacyjny w Lublinie. Niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia Sąd Najwyższy jest jednak zobowiązany z urzędu do weryfikacji, czy w sprawie nie zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (art. 536 k.p.k.).

Nienależyta obsada Sądu odwoławczego wynikała z zasiadania w jego składzie sędziego Sądu Apelacyjnego w Lublinie X. Y.

Zgodnie z uchwałą składu połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. zachodzi m.in. wówczas, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Nieprawidłowość obsady sądu z udziałem osób powołanych na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa od 2018 r. wynika z faktu, że od tego czasu organ ten przestał spełniać cechy organu konstytucyjnego, o którym mowa w art. 187 ust. 1 Konstytucji RP. Spowodowało to uchylenie domniemania spełnienia kryterium minimum niezawisłości i bezstronności przez osoby powołane przez Prezydenta RP z rekomendacji takiej Krajowej Rady Sądownictwa na stanowisko sędziego (zob. m.in. wyroki SN: z dnia 26 lipca 2022 r., sygn. akt III KK 404/21; z dnia 12 października 2022 r., sygn. akt III KK 193/20; z dnia 19 października 2022 r., sygn. akt II KS 32/21; z dnia 14 grudnia 2022 r., sygn. akt II KK 206/21; z dnia 15 lutego 2023 r., sygn. akt II KK 571/22; z dnia 6 kwietnia 2023 r., sygn. akt II KK 119/22). Taki pogląd znalazł swoje odzwierciedlenie także w szeregu rozstrzygnięć organów międzynarodowych, w tym w wyrokach ETPCz: z dnia 22 lipca 2021 r., w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19), z dnia 8 listopada 2021 r., Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce (skargi nr 49868/19 i 57511/19), z dnia 3 lutego 2022 r., Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce (skarga nr 1469/20), z dnia 15 marca 2022 r. (Wielka Izba), Grzęda przeciwko Polsce (skarga 43572/18).

Dla porządku należy jedynie dodać, że dla zachowania mocy obowiązującej wskazanej wyżej uchwały składu połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. nie ma jakiegokolwiek znaczenia prawnego rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61, ani też inne rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego oraz zmiany ustawy o Sądzie Najwyższym mające na celu wyłącznie zablokowanie orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w zakresie dokonanych przez te organy międzynarodowe interpretacji wiążących Polskę norm traktatowych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2023 r., III KZ 36/23).

Nienależyta obsada sądu z udziałem SSA X. Y. była już przedmiotem licznych rozstrzygnięć Sądu Najwyższego zawartych w wyrokach: z dnia 10 kwietnia 2024 r., sygn. akt II KK 351/23; z dnia 8 maja 2024 r., sygn. akt II KK 251/23; z dnia 5 czerwca 2024 r., sygn. akt II KK 575/23; z dnia 3 września 2024 r., sygn. akt II KK 503/23; z dnia 2 października 2024 r., sygn. akt II KK 169/24 i z dnia 18 października 2024 r.,

sygn. akt II KK 134/24. Biorąc pod uwagę fakt, że w powyższych orzeczeniach Sąd Najwyższy szeroko opisał okoliczności faktyczne świadczące o tym, że *in concreto* sąd z udziałem SSA X. Y. nie spełnia wymogu minimum bezstronności i niezawisłości, w tym miejscu należy ograniczyć się jedynie do syntetycznego wskazania tych okoliczności na podstawie materiałów zebranych m. in w sprawie II KK 351/23 i dokonanych na ich podstawie szczegółowych ustaleń.

W odniesieniu do tego sędziego ustalono w szczególności, że:

- w 2016 r. sędzia X. Y. przyjął powołanie na stanowisko wiceprezesa Sądu Okręgowego w Zamościu;
- został powołany przez Ministra Sprawiedliwości Z.Z. do Zespołu do monitorowania stosowania Regulaminu urzędowania sądów powszechnych (zarządzenie z dnia 24 listopada 2016 r.);
- w 2018 r. Prezes Sądu Okręgowego w Zamościu powierzył mu funkcję Przewodniczącego II Wydziału Karnego tego Sądu na okres odpowiadający kadencji Wiceprezesa, za czym poszło zwiększenie uposażenia z uwagi na pełnienie w jednym sądzie dwóch funkcji;
- sędzia X. Y. był wielokrotnie delegowany przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Lublinie do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Apelacyjnym w Lublinie;
- od 2021 był delegowany do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Apelacyjnym w Lublinie przez Ministra Sprawiedliwości;
- uchwałą nr [...] Krajowej Rady Sądownictwa z dnia [...] 2021 r. sędzia X. Y. został rekomendowany Prezydentowi RP na stanowisko sędziego w Sądzie Apelacyjnym w Lublinie (jako jedyny kandydat na to stanowisko); Prezydent RP powołał go na to stanowisko postanowieniem z dnia [...] 2022 r.;
- na przełomie 2017 i 2018 r. udzielił poparcia sędziemu Z.Ł. jako kandydatowi na członka Krajowej Rady Sądownictwa.

Mając na uwadze całokształt powyższych okoliczności Sąd Najwyższy w niniejszym składzie podziela stanowisko zaprezentowane w przywołanych wyrokach SN, w których uznano sąd z udziałem SSA X. Y. za nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Sąd Najwyższy na podstawie art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. ograniczył się do rozważenia kwestii wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Ze względu na stwierdzenie w sprawie nienależytej obsady sądu skutkującej uchYLENIEM zaskarżonego orzeczenia rozpoznanie pozostałych zarzutów należało uznać za przedwczesne.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak na wstępie.

Marek Pietruszyński   Tomasz Artymiuk   Barbara Skoczowska

[WB]

[r.g.]